

ia javulás, természetesen még csak a szabadelvű párt, e párt szilárdsága, határozottsága, az elszánt vezérhez való ragaszkodása, odaadása jön számba, akkor a harcra kerül a sor és a szabadelvű seregek magatartásától fog függni a parlamentben és az országban, hogy kinek részén lesz a győzelem: a chauvinista préumel szegett reakció, vagy a valóban nemzeti haladás részén. Tehát komoly napok elé megyünk.

Molnár Ede.

Irta: Halis István.

(Hirtelen halál. Ma ötö nyolc óra tájban a Baross-utca 11. számú ház előtt hirtelen összeesett s meghalt Molnár Ede posta és táviró felügyelő. — Az orvosok megállapították, hogy szívizületlen öltö meg. Holttestét beszállították a morgóba.)

Egyetértés 1904
évi február hó 20-iki 61
száma)

Molnár Ede!

En a közönséges név nálam egy világot jelent. Az öröm világot.

Molnár Ede Keszthelyen volt postafőnök. Én pedig husz esztendeje oda járok üdülni. Innét származott barátságunk.

Hivatalos szabadságom kivételekor menyire siettem vasútra ülni, hogy minél előbb Keszthelyen legyek! Mindig azt hittem, hogy már várnak reám a Balaton tünderei, Hévíz csodái, és a hegyek csúcsairól égbemeredező várromok legendás lovagjai. Pedig csak én vágyódtam annyira a romantikus vidék életét levezője után.

És megtaláltam Keszthely vidékén mindig, ami idehaza hiányzik. Egyszeriben azon szoktam észrevenni magamat, hogy a többi emberrel én is együtt nevetek; önkénytelenül szívjből jöve.

Először szinte idegenül esett ez a boldog állapot. Néha körülnéztem. Meg kellett bizonyosodnom arról, hogy csakugyan az a zaklatástól megecsetesedett tanácsos-e az, aki olyan szívjből tud nevetni?

Molnár Ede barátsága mindig megtalálta a módot, hogyan a lelketem felvidítta.

Elvitt a távoli hegyek széles csúcsára, mely *Kő-orra* nevet visel, s onnan élveztük a júliusi-nap káprázatot fényében a pazar szépségű vidéket. *István, Vállas, Tapolca* valami liliputi népség lakóhelyeinek látszottak.

A főnséges látvány fölemelt bennünket az élet apró bajai fölé, s békés harmonia költözött szívünkbe.

Máskor valami erdei kut mellett kerestünk tanyát az óriási fák árnyékában. Ilyen helyen úgy érez az ember, mintha valami elképzelhetetlen magasztos templomban volna. Imádság minden gondolata.

Néha meg kellett nézni *Hévizet* is, hogy *Lusztig* papának van-e még abból a borából, melynek pompás mivoltát a *müncheni* művészek drága megrendelése bizonyítják. Hévízen aztán *Jalcsa* mama megcigogatta kedves vendégeit, a vendéglős pedig fölhozott (persze a hölgytársaság részére!) néhány pókhalós palackot. Negyvenéves ürmössel voltak megföltve. S ha emiatt *Lusztig* papa olykor ráfizetett a vendégekre, hát mindjárt rendbehozta a dolgot azzal, hogy fogatán ingyen vitetett haza bennünket, — miután még utójára elneveltek cigánymuzsika mellett Molnár Ede nótáját:

„Lehullott a rezgő nyárfa
Aranyszínű levele...”

Bizony lehullott! És Molnár Edevel egy időben elköltözött a másvilágra *Bizi* Sándor is, a cigányprimás.

Ha pedig már kifogyott a tervekből Molnár Ede, akkor egyszerűen szent *Sarkady* Károlynak, hogy gondoljon ki valamit, mert az éhes fűrdővendégek a nyakára fognak menni.

Mentünk is. Mái is talány előttem, hogy *Sarkady* udvarában mindig tizen-tizenketten

szállottunk le a kocsiról, pedig csupán egy kocsival szoktunk hozzá menni, nehogy megijeszszük.

Hogy ki legyen az a *Sarkady*? — A régi magyar fajtából való uri ember, ki egyszer *Zsidon*, máskor *Szántón* lakik. Ugyémlik előttem, mintha jegyző volna; hanem azt bizonyosan tudom, hogy tulajdonképpeni foglalkozása: vendéglátás. A felesége pedig olyan szives gazdasszony, hogy róla csak költeményben lehetne méltóan megemlékezni.

Mink, vendégek nem tehetünk magunknak szemrehányást: elég alkalmat adtunk, hogy foglalkozásukat gyakorolhassák!

... A *Magyar Tenger* hivogató-partjain azonban akadt más ember is, aki a vendéglátás ősi kultuszáat űzte.

Ezek közt *olái* és egyetlen volt a maga nemében *Csesznák* László. A Nagymester.

Ő hozzá is elvitt Molnár Ede.

Hiréből régen ismertem *Csesznák* Lászlót. Annak a *Tasziló* grófnak volt a kormányzója, kinek fa-lába volt és jó szive.

A keszthelyi postamester, a lélekben örökifjunak megmaradott *Gajchhugler* József bátyánk, ki a cserzegei gárda káptalanjában *kommunikációs-kanonok* volt, mondta *Csesznák*ról a legjellemzőbb vonást: „*Csesznák* mindig rosszul érezte magát, ha vendége nem jött!”

Lehet, hogy „*anagólan*”-nak fogja minősíteni az ifju nemzedék, — mely a gazdagodás utáni örült viaskodásban elfelejti az élet célját és az emberi kötelességet, — a *Csesznák*ról fenmaradandó hagyományokat.

Pedig mégis úgy volt, bármilyen hihetetlen is. *Csesznák* László a nap minden órájában az utakat nézegette *Tusculumából*, *cserzegei* szőlőjéből. Onnan végig lehetett látni mindenfelé. Vendégekre várt mindig.

S ha valakit jönni látott: előre elrendezett mindent a fogadtatáshoz. Ha pedig hiában várt, akkor leült asztalához és az antik-bölcsek módjára *Panagrikon*-t költött, vagy pedig *Elogiát* írt a barátságának a földről kihalásáról.

Mire Molnár Edevel odaértünk a szőlőbirtokhoz és keresztüljutottunk a *dindalkapun*, a melyen „Isten hozott”-fóliás állott, akkora már várt reánk a ház előtti lugásban terített asztalon az *öntött laska*, Molnár Ede kedves eledel.

Nekem azonban nagy okom volt, hogy megkérjem szives gazdánkat, mikép *legalább* engedje megtekinteni a látványokat, vagyis a messzeföldön híres *Cserzegei Gárda* tanyáját.

*Csesznák*nál parancs volt a vendég óhajta. Azonnal nézegetéshez fogtam a Gárdista (Molnár Ede) és a Nagymester szives kalauzálása mellett.

Amit láttam, fölülmulta azt, amit vártam. Pedig mondhatom, hogy a Gárda nagy hírességénél fogva sokat vártam.

(Csodálom, hogy mindeddig nem akadt íróember, ki a cserzegei Gárda történetét, vagy — ami egyremegy — a rendkívüli embernek, a Nagymesternek életét, megírta volna.)

Számlízve volt innen minden, ami közönséges.

Az épület Keszthely felé néző (déli) oldalán ez a felírás ragyogott:

Parva domus, magna quies.

A ház nem volt ugyan kicsiny (egy termen kívül legalább négy-öt szobából állott), hanem annyi bizonyos, hogy nagy nyugalom honolt benne.

Nyugot fölől szintén találó volt e fölírás:

Gondülő.

A keleti oldalon pedig, kezét szorító két angyal alak (a Gárda jelvénye) alá ez volt írva:

Áll Cserzege, él Gárda még!
Áldd meg őket hatalmas ég!

A bejárat előtt ez a mondás állította meg a vendéget:

Canto, fide, oui vide...
Csak jó barát járhat ide!

A ház minden szobája valami egyéni sajátossággal volt butorozva, és erőltetés nélküli eredetiség bizonyította, hogy tulajdonosa kiváló ember.

A *Lovagteremben* egy hosszú asztal elején állott a *Nagymester* trónusa, mellette a *Prépost* (Stocker Antal járásbíró) karosszéke; az asztal két oldalán a 12 kanonok ülőhelye. Minden szék előtt minden időben egy pint bor s egy piros sapka állott az asztalon.

E teremben ez a distichon óvott benünket az embereszólástól:

Távli társ éltét szókka! ki sérteni szokta,
Tudja meg: e lakban nincs pihenője neki!

A szomszédos szoba a *Rózsaterem*. Főírása:

Bizállyos együttlét s baráti szeretet
Boldog és vidám életet teremt.

A Rózsaterem különben hangversenyezésre szolgált. Benne állott a zongora mindenféle instrumentummal együtt. (Hegedű, dob, fuvalya, cintányér stb.)

A szobák falain roppant sok kép függött; melyek tárgya egytől egyig a magyar történetből volt véve.

Sőt még pogány áldozóhely is volt: a *Vomitorium*. A *Fizikus-kanonok* tisztjéhez tartozott az áldozatoknak a kőből faragott áldozó helyhez való szállítása.

Általában minél többet gondolkozom *Csesznák* Lászlóról, annál bizonyosabbnak tetszik, hogy ez a nagyszívű ember nem is volt más, mint az ókorbeli derültvilágúzetű pogány bölcsek egyike, ki valami csodálatos módon pár ezer esztendővel később született.

Csak futólagosan tekinthettem meg a Gárda fölszerelését: kottára tett indulóját, tagsági okmányait, ezüst érmeit, törzskönyvét, ereklyéit stb., mert vártak reám az asztal örömei.

A Nagymester fölséges borokat adott. Az egyes palackokon levő címke jelezte a bor minőségét. Emlekezem, hogy egyik üvegben „a cserzegei gárda némes vére, másikkban „a cserzegei gárda örömkönyvei, harmadikkban (kőkorsóban) ó-rajnai valának.

Hogyne csuszott volna az ilyen istemital! Csakhogy én rögtön tisztában lévően a borok nagy erejével, okosan véltem cselekedni, ha tisztességes és bölcs mérséklettel iszogatok a szokatlan nagyságu poharakból!

A Nagymester mintha észre se vette volna az én önmegtartóztatásomat. Cseppet se erőltette az italt. Barátságosan mosolygó nagy szemei mondták csupán: „Hohó! láttunk mi már erősebb várakat is kapitulálni!”

Java diskurálás közben egyszerre minden pöz nélkül fölkel a Nagymester és azt mondja: — „Ezt a pohár bort az édes anyjáért!”

Kérdem, akadna-e olyan silány fráter, aki erre ki nem inná poharát fenéki?

En bizony kiáltam. Utána pedig mint aféle tisztességtudó ember, megköszöntem a Nagymester jóindulatát és a másik pohár bort az ő egészségére írtettem.

A tovább történteke nem emlékszem valamely határozottan. Elénekeltek a Gárda indulóját — Lementünk egy pincébe és menés közben áhitatosan énekeltek:

Ha fenn vagyunk,
Ha lemegyünk,
Ha lenn vagyunk,
— Isten áldása
Legyen velünk!

Mikor pedig már a pincében voltunk, akkor megfordítottuk a nőta rendjét:

Legyen velünk
Isten áldása!
Ha lenn vagyunk,
Ha felmegyünk!
Ha fenn vagyunk,

A pincében kőből faragott ezerekos hordó állott. A hordó fölött (szintén kőből faragott) két angyal, egymás kezét fogva. A hordóra ilyenféle rögus volt írva:

Ezer akó
Csesznák László
Pincéjéből a jó nedv,
Köveléből a jó kedv,
Soha ki ne fogyjon!

Persze, ittunk az ezer akósból! És én költővé lettem; miközben a kocszi hazaszállított bennünket, mint valami világhírű operanékes, énekelgettem a saját szerzeményű ilyenforma darabokat: „Ha fenn vagyunk, benn vagyunk, kiinn vagyunk, kimegyünk, bemegegyünk, áldjon meg az Isten!” Molnár Ede pedig, a Gárdista, hűségesen szekundált az én gyönyörű énekemhez.

... Egyik őszön aztán elhagyta a Nagymester az emlékektől rajzó Gárda-tanyát. Elköltözött *Szombathelyre*. Persze meghalt pár hónap alatt.

Most pedig Molnár Ede lón Kesztőhelyhez hűtelen *Budapestre* helyeztette át magát. Azt hitte, mint nőlen embernek, ott jobb dolga lesz.

És nem telt bele három hónap se, Molnár Ede itthagya. *Siralom* völgyének elkelesztelt földünkét.

Rögtön hagyta el, régi lili pájtás!

A mi benned földből való, azt visszaadták ahonnan vétetted. A mi pedig benned más-világi volt, az a lénynek sebességénél milliószor gyorsabban utat tört magának a Minden-ségen keresztül, hogy egyesüljön *Azad*, kit már a régi magyarok *Is-Tin* (= Ós-Szelle) név alatt ismertek, és a ki magához veszi mind-azokat, aki földi lételük pillanatnyi tartama alatt az Igazság és Szeretet bajnokai voltak.

Hanem azért tudom, hogy szellemed közel lesz, amikor az Új-hold misztikus fényességébe borítandja a Balaton tükörét, és én a ringatózó csónakról merengve nézek szét az Álom-országban!

HIREK.

A bálók mérlege.

Nagykanizsa, 27.

Bezárultak már a báli termek: A bálók »nyári álmaikat« kezdik meg, és a bálók-nak nem marad más nyoma, mint egy-két eljegyzés, no meg egy-két családias. És még valami: A báli mérleg. A bálók össze-nyomását mindig szeretjük megvitatni és elkészítjük róla szezon-jelentésünket, amely az idén körülbelül ilyenforma:

Az ideai bálók különösen vetekedtek fényben és pompában. Mesés drága toilettek ragyogó szinompájája töltötte be állandóan a báli termeket. Édes istenkém, mennyi kifizetetlen ruha volt ott. Hány ruha jelentette egyes családok nyomorát.

Dehát mindegy. Ruhának kell lenni fényesnek, drága díszítésűnek, hogy lefózzuk vele a barátjékat. És ki gondol ott a báltermekben a vagyorra. Jókedv, kacaj, pezsgő durrogás, édes nótaszó, ez a divat ott. A kéjjel táncoló párok szépet álmódva lejtik a táncot. Hisz nekik oly szép-itt, itt ebben a páratelt levegőben. Otthon — tán kenyér sincs.

— »Huzd rá cigány csak azért is, lía mindjárt...«

És az huzza. A párok tova lejtének.

*

Egy újságíró társammal egy báli éjen leültünk a fényes báli terem egy kis zugában. Onnan szemléltük a mulatókat. Eszünkbe jutott, hogy ime, mi vezércikkezőnk a nehéz megélhetésről, a nyomorról... s most ott lebegnek előttünk vezércikkeink modeljei: a kishivatalnok, a tisztviselő egész osztálya, a vagyombukott kereskedő; igen, mind mind a mi vezércikk-typusaink.

Tehát nem frázis az élehetlenség. A nyomorgó társadalom a maga beteges képével felvonnul a báli parkettre keringőzni. Otthon még nagyobb lesz a nyomor és egy szép napon: fényes laktopánban, mesés ékszer-ekkel cícomázva belép a kis fészekbe a — bűn.

Nem csoda, ha megutáltam a jótékony bálókat. A jótékonyok oltárára áldoznak. Helyes Tegye ezt olyan, a ki teheti. De vezércikk-typusok számúzve legyenek a termekből, Onkéntes számúzóttak... Ne vegye-

nek részt jótékony bálókban, hogy aztán maguk szoruljanak a jótékonyokra.

— »Családokat tesznek tönkre a bálók,« mondta a minap egy egyesületi tag a bálrendezőnek. É azokat tovább bálóznak. Felvonnulnak a báli tudósító előtt a vezércikk modellek... Aztán azt írják: »A mulatság jól sikerült. Az ördögbe!... Családokat tett tönkre...«

FEBRUÁR.

Szózat »Ludwig Franz Söhne«-rühöz.

Ki egyben hasonlítasz Magyarhoz, és burhoz, Ludwig Franz u. Söhne Szólok én az urhoz.

Nappal a fényt Istán Ontja szerte az éjjel, S amit ő nem tesz meg: Te világítsz éjjel.

S Nagykanizsa város Minden zogo-zugja Te nekod ad halát, A te nevéd zúgja.

S múltán, mert a morro A lámpáid ógnak, Nincs ott helyo többé Régi sötétségnek.

Csak mi nem fakadunk Neked hosszannára, Akiket végzetünk Vitt Kiskanizsára.

Minekünk éjjelég Gyujtasz csak világot, Legyen az hétköznap, Vasárnap, nem bánod.

Kanizsára a fényt Pázar kézzel ontod, (?) Ámde Kiskanizsán Éjjelkor kioltod.

Oh Ludwig Franz Söhne Hallgasd meg kérésünk, Mit Kiskanizsáról Mindannyian kérünk:

Hagyd a lámpáidat Nálunk tovább ógni, Hogy no kőljon nekünk Mindig attól, félni,

Hogy tán félre lépvo A sárba fulladunk, Vagy valamf. egyéb Gyászos halált halunk.

Ha így is gyöz rajtunk A halálnak kénye, Világítsa atunk Villamosod fénye.

Hisz gyortyát gyujtottak A régi időben, — Mért kéne épp nekünk Meghalni sötétben?!

F. L.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Nagy István dr. ügyvédjelöltet a sümegi kir. járás-bírószághoz aljegyzővé nevezte ki.

— **Március 15.** Elhunyt 56 esztendeje. A tavasz első langyos szellője a szabadság alvó virágait bezárt kelyheikből kipattanította és illatukat széthordta egész continensünkön. Eljutott ez mi hozzánk is és elbódultunk e mámorító illattól. Ébren voltunk, de mégis gyönyörű állomban. Tettünk, de tettünk eredményt, mint az állom, élünk. Most pedig midőn reményeinket, álmainkat újból megvalósulni látjuk, örömmel üljük e szép tavaszi ünnepet. Ime az első fecske:

— **A nagykanizsai felső kereskedelmi iskola ifjusága** 1904. évi március 15-én az intézet nagy termében hazafias ünnepet rendez. Az ünnep műsora a következő: 1. Marseillaise. Enekti az ifjuság énekára. 2. Megnyitó beszéd. Mondja Buxbaum Deszö tanár. 3. Bach: Tavasz ébredése. Előadják Hegedűn: Morgenstern D. a. o. t. és Neumann F. a. o. t. Zongorán kíséri: Strem Károly. 4. A nemzetnek. Irta: Petöfi. Szavalja: Kaufmann Jenö k. o. t. 5. Ünnepi beszéd. Mondja: Krausz Ödön felső o. t. 6. Bloch József: III. Magyar Ábránd Hegedűn előadja: Fritsch Kornél f. o. t. Zongorán kíséri: Benkó Oszkár f. o. t. 7. Népdalok. Előadja az ifjuság énekára. 8. Pályázatok eredményének kihirdetése. 9. Induló. Előadja az ifjuság zenekara.

— **Az Irodalmi és Művészeti Kör** alig hogy letette a farsang zajos csörgös sapkáját, — újból átveszi csendes, de rendkívül áldásosan ható működését. Ma, vasárnap délután újból elkezd a felolvasó délutánt, amely immár negyedik az idei ciklusban! A városház díszes festésű nagyterme bizonyára ismét nagyszámu közönséget fog befogadni, akik élvezni mennek a kör mai délutánjának műsorát, mely a következő lesz: 1. »Lenau«. Irta: Schima János ur. Felolvassa Csöti Márk. 2. a) Schubert »Andante, b) Beethoven: »Rondo«, Hegedű kettős. Előadják Prager Ilona és Hofrichter Emma. Zongorán kíséri Prager Margit. 3. »Keresem az Istent«. Irta: Ábrányi Emil. Előadja Korniss Géza. 4. Gaál Ferenc: Magyar rhapsodia. Zongorán előadja Ábrahám Kata. 5. Mars főhadnagy Nagykanizsán, vagy csaták a parketten, avagy Carneval herceg farsangi kalandjai. Irta és felolvassa Ulrich (Révai) József dr.

— **Nőegyleti jubileum.** Az *Izr. jótékony Nőegylet* Jánosházán március hó 6-án ünnepeli meg az emberszeretnek szentelt nemes működésének ötvenedik évfordulóját. Zajtalan, de annál áldásosabb volt ezen együletnek félésszázados emberbaráti működése és a rendezőség dicséretére legyen mondva, a jubiláris ünnepség is elég szerény keretben mozog. — Lesz hálaadó istentisztelet, diszközgyűlés és záradékul táncosorucska a Társaskör termében két korona belépti díjjal.

— **Aradi Aranka meghalt.** Későn jöt hozzánk a hír. Mást uem mond: hirtorrásunk. És mi képzeletünkben magunk előtt látjuk, az Aradon elhunyt fiatal szubrett színészuót, amint élénken, temperamentumosan és bájosan éneklte a nagykanizsai aréna szinpadán a a lány operette dallamokat... Látjuk a lelkes tapsolókat az illatos virágok egész hal-mazát. Ott hajlong a közönség előtt a szép szemű Aranka, megköszönve a lelkes óvációt, csókot dobva az ezer feju közönségnek... Minden elmúlt. Aradi Aranka már pihen. Nem babérait, hanem a hideg földben. És mikor ezt olvassák azok, a kik a kedves szubrettot ismerték, egy köny hull hi szemükből: Aradi Arankáért, a fiatalon elhunyt szubretteért.

Iparkiallítás kamaránk székhelyén?

Mikor a soproni kiállítás ügye nagyobb hullámokat kezdett vetni, előre sejtettük, hogy ez meg is fog akadni. — A mozgalom az áldatlan politikai viszonyok közepette kezdődött és így világos volt, hogy kormányunk támogatására a soproni kiállítás nem számíthat. Sejtelnünk nem esalt. E sejtelen okozta azt, hogy a nagykanizsai iparosok is — akiknek nyomorgó helyzete különben nagyon megkívánna az iparkiallítás rendezését — lemondott egyelőre a kiállítás rendezéséről, bevarandó egy szebb, egy tisztultabb politikai látóhatárt. Nemokara ezután a fővárosi lapok is megirták, hogy *Hieronymus* kereskedelemügyi miniszter leiratot intézett Sopronvarmegye főispánjához, amelyben tudomá-sára hozzá, hogy az ország pangó gazdasági viszonyai miatt lehetetlenleg